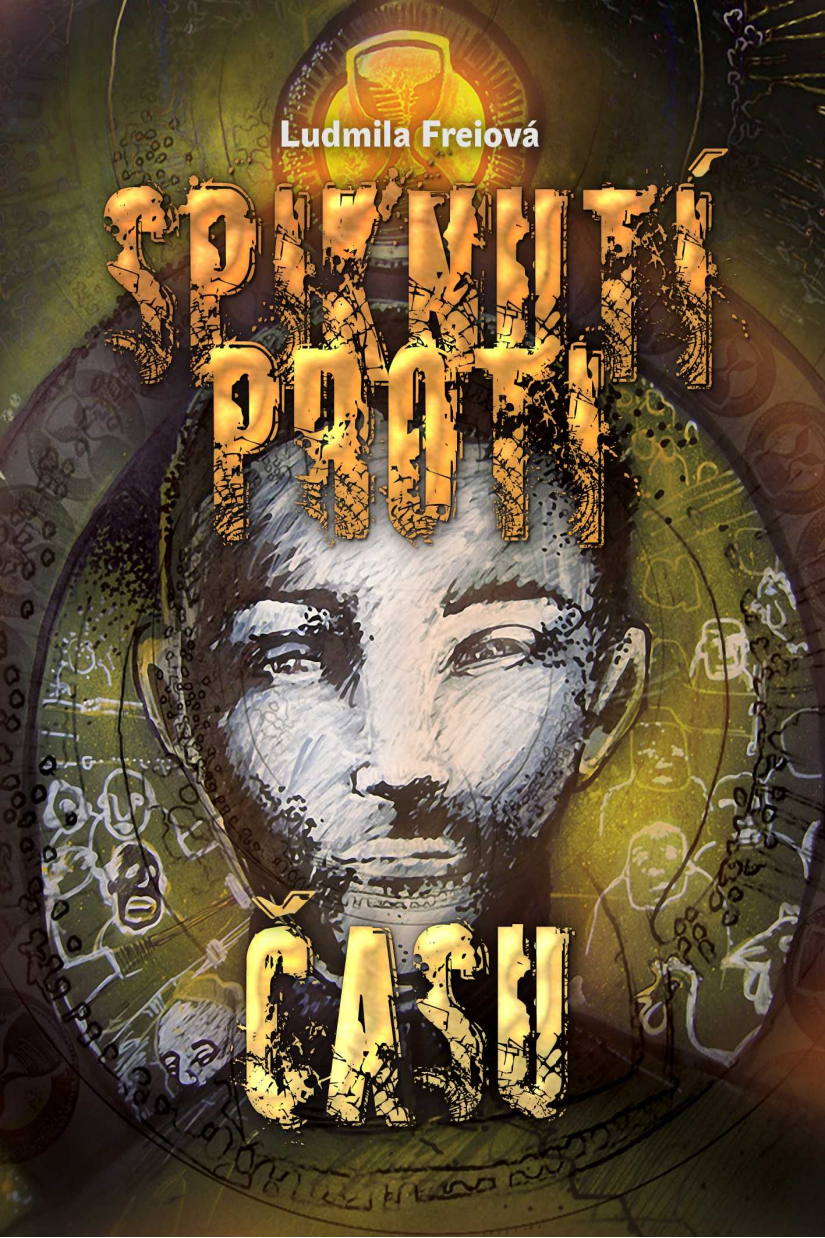

Ludmila Freiová

OPAVNÍ
PROSTÍ

CAVU

TRIFID

V knižní řadě Paralelní světy vás budeme seznamovat se svéráznými autorskými imaginacemi současných spisovatelů a spisovatelek science fiction a fantasy. V pořadí jednotlivých svazků nehledejte žádný systém, cílem řady je seznámit vás s tím nejlepším z povídkové (ale občas i románové) tvorby většiny moderních českých a později snad i slovenských SF autorů. Naši věrní čtenáři si postupně ve své knihovně vybudují abecedu soudobé fantastiky. Chystáme se vydat od většiny písmen díla hned několika autorů, takže bude záležet jen na vás, které z nich do své abecedy Paralelních světů zařadíte.

SPIRNUŤÍ
PROTI ČASU

*Ludmila
Freiová*

**SPIKnutí
PROTI ČASU**

TRITON
PARALELNÍ SVĚTY – SVAZEK 9

© Ludmila Freiová, 2009
Cover illustration © Stanislav Bílek
© TRITON 2009

ISBN 978-80-7254-978-8

Nakladatelství Triton, Vykáňská 5, 100 00 Praha 10
www.triton-books.cz

Neviditelní zloději

PROLOG

Jak vnímáš? Čím se orientuješ v prostoru? V čase? V sobě?

Jak se sděluješ jiným jedincům? Jak vznikáš? Jak zanikáš?

Nic jiného o tobě nevím, jen že jsi. Že jsi život, myslící, inteligentní život. Ale kdybych nebyl poučen těmi, kteří zkoumali tuto planetu přede mnou, snad bych to ani nepoznal. Neživé se u vás pohybuje rychleji než živé. Orientuje se. Snad i vnímá? Nevím, není mým úkolem všítat si neživého, kromě jednoho druhu. Statického druhu.

Nebyl jsem zpraven o postupu, jímž předchozí výpravy objevily, že právě tyto objekty jsou pro tebe nejzávažnější; předáváme si jen užitečné, jen nezbytné informace a mně byl přiřčen úkol už specializovaný. Přesto jim dávám za pravdu, neboť nikde jinde se tak neprojevuje napětí, nikde jinde nenastává tak mnohotvárný soulad jako v místech výskytu těchto objektů.

Nejsem tu dlouho, ale mnoho už jsem se naučil, dokážu i převádět pohyby prvků na tvůj čas. Rok. Rok v těchto místech, která jsou po tvém světě tak nepravidelně rozložena. Žádný řád jsem tu dosud v ničem neobjevil, ale patrně tu je, jste prý inteligence této planety a inteligence bez řádu je nemyslitelná. Odkrývat zdejší řád není můj úkol, ztrácel bych energii vyhrazenou jiným činnostem. Zjeví-li se mi však náhodou při plnění stanoveného úkolu, přijmu objev rád. Se zadostiučiněním. Protože potvrdí teorii o obecném řádu, který je plodem inteligence.

Nic o mně nevíš, neznámý živote, zaujatý tou zvláštní aktivitou, kterou naše výzkumné výpravy zatím jinde ne-

objevily; vnímáš a měníš se. Stáváš se harmonií, i když jen nakrátko. Mnoho jsem vás tu už sledoval, avšak u některých jedinců je představa sotva znatelná; nepřetrvává. Zkoumat, čím je ta rozdílnost podmíněna, není bohužel v mém programu, jen vybrat jedince, který zde dosáhl nejvýraznějšího harmonizování. A jeho prostřednictvím označit objekty, které mají nejsilnější harmonizační schopnost. Ostatní je úkolem jiných.

Ještě váhám, ještě nevím, ale zřejmě si vyberu tebe. Harmonické přeskupení v tobě dlouho přetrvává, usnadníš mi práci. A také si už nemohu vybírat, náš čas je vymezen. Nelze věnovat průzkumu jednoho inteligentního života tolik energie, na tuto planetu už se jí vyplývalo dost. A jsou tu nespočetné další.

Nevnímáš mě, bytosti, nic kromě objektu před sebou nevnímáš. Tvá harmonie tě přesahuje a mohu na ni snadno napojit svou. Trochu se bojím, dosud nikdy jsem nesplynul s inteligencí jiného světa. Víš, že je mi skoro líto, že o tom nebudeš vědět?

Ještě jsem mimo tebe, nemohu se odhodlat. Vše je prý vyzkoumáno, vyzkoušeno, potvrzeno, nic se nemůže stát, ani tobě, ani mně. Přesto mám pocit jako před zánikem. Nerozplynu se v tobě? Nerozloží mě ta tvá intenzivní harmonie? Dokážu se naučit vnímat tvým vnímáním? Jinak bych přece nic nepoznal a celá akce by byla marná. A zároveň se těším, jsem blízko, obklopuji tě, pronikám do tebe, ne, teď nesmím zakolísat, nesmím nám ublížit, budeme jedním celkem, ne nadlouho, ale přece jen, a snad se pak budu umět od tebe zase oddělit.

Konečně odtrhla oči od Bronzinovy Medicejské princezny a mátožně vyšla. Křišťálově poprchávalo, kapičky skoro cinkaly o dlažbu, od Fiesole se řítila čerstvá modř a oslňovala.

Sandra měla intenzivní pocit novosti, znejistělá průsvitností deště, náměstím s loggií, Celliniho Perseem, kam pohlédla, vystávaly překvapující věci, a přece již třetí den tudy chodí, ulice zná nazpaměť, ví, že vlevo teče Arno a vpravo ulicí Calzaioli by se dostala přímo ke katedrále, zatím co obejít Michelangelova Davida a pokračovat kolem paláce na protější stranu náměstí přímo do ulice Řeků, to by znamenalo ocitnout se rovnou před chrámem Santa Croce. Opakovala si, kudy do ulice Montebello, kde je její penzión, nejlépe po nábřeží až na náměstí Všech svatých a pak první ulicí vlevo, vím to přece, vyznám se tady, tak co je se mnou? A přitom jí působí téměř bolest orientovat se. Závrať. Z únavy? Zrak jí ulpěl na stánku s ovocem, snad potřebuji vitamíny. Platila rozpačitě, nepoznávám peníze? Všechno jako by se zdálo poprvé, divný, dosud nezažitý pocit, vím a nevím, znám a neznám...

Cítila se vyčerpána. A když i její pokoj v penziónu vypadal tak cize jako všechno od chvíle, kdy se dívala na Tizianovu Venuši, rozhodla, že je to z přemíry dojmů a že si musí odpočinout. Sáhla po rozepsaném dopise, když svůj stav popíšu, třeba zmizí.

Chvíli jsem ji prohlížela s potěšením, že je právě taková, jakou ji znám z reprodukcí. Jen úplnější. Větší. Ale najednou se mi zamžila a pak se objevila jakoby jiná. Nebo spíš jako bych ji viděla poprvé. Nikdy předtím se mi to nestalo, přivírala jsem oči, že je to snad osvětlením, ale pořád byla cizí. A od té chvíle všechno. Už jsi to někdy zažil? Jako bych vnímala dvojmo, víš? Ne očima, něčím uvnitř. Pocitem. Doufám, že mi to nezůstane, že se z toho do rána vyspím. Protože, víš, ono je to dost namáhavé.

Řádky se zavlnily a odložila pero. Stejně to nepošlu. Jindřichovi! Působit mu starosti? I tak mě nerad pouštěl.

A stěžovat si na únavu z obrazů! Já? Nakonec je to jen počasím, nejsem zvyklá, aby mžilo z modré oblohy.

Roztrhla dopis a znovu do ulic, procházka mi udělá dobře, ve Florencii mě nemá co bolet hlava.

Pocit zdvojeného vnímání, cizí – známé, trval, avšak zeslaben. Nevyčerpával, jen udivoval, a šla si ho tedy přezkoušet do Palatinské galerie, jak se to projeví na obrazech. Když vstoupila z Goldoniho náměstí na most, zatočila se jí hlava a podvojně vnímání se v tom víru sjednotilo. Než došla k paláci Pitti, zapomněla na ně. Procházela známými sály, Saturnovým, Diovým, Marsovým, Venušíným, nacházela známé obrazy, Bassanova Adama a Evu, Rubensovy Čtyři filozofy, Tizianův Koncert. Zámé. A přece...

Je tu něco nového. I v zahradě za palácem, pěšiny lemované vavříny, táž vůně jako včera, táž představa Petrarky korunovaného temnými listy. Ale jako by si tou vůní sama pokropila keře. Jako by si sama vymyslela korunování básníků.

Jako by si všechno náhle vymýšlela, naléhavě upozorňována vlastními smysly, že vše, co vnímá, je součástí jejího života. Života, který si předvádí ze všech stran a úhlů, jinak zrakem a jinak sluchem, zpětinasobený svět, ještě trochu rozklížený, ale škvíry mezi vjemy jednotlivých smyslů se zužují a rodí se monumentální kompozice z pohybů, barev, tvarů, zvuků, vůní, dotyků...

Pocit, že tvoří svět kolem sebe. Sebe samu. I ona přece patří do soustavy jevů, jež se dělí, splývají, mizí a vynořují se, mé nohy, paže, mé bijící srdce, nasládlá chuť na jazyku, vzduch proudící plícemi. Hra? Napadlo by ji takhle si hrát? Sama pro sebe skládat a rozkládat svět, své tělo, svou mysl, pojmenovávat vše, čeho se dotkne myšlenka? Jako by se učila vidět, slyšet, mluvit, pamatovat si...

Snad se to dá zažít jen zde. Mezi obrazy, mezi sochami. Ve Florencii.

Cestou zpět si všimla plakátu, koncert, dnes večer, ještě ho stihnu? Když mám dnes tak úžasný den, tak štědrý na zážitky, třeba pochopím, jak se skládá hudba.

S napětím čekala na první akordy, Bach, kolikrát jsem slyšela Braniborské koncerty? Jsou nové? Jiné? Ano, ale ne melodií, ne barvou, nevím čím, snad Florencií, mou účastí na tónech, představou zvukové věže, mostu, celé krajiny zvuků. Jak to?

Zemdená upadla do blouznivého spánku, vzrušená, šťastná, užaslá.

Druhý den totéž, Řím, galerie Borghese s Caravaggiovým Nemocným Bakchem a Svatým Jeronýmem, Michelangelovy Sibylly v Sixtinské kapli, nic nesmím zapomenout, nic, vidím to naposled.

Naposled? Úlek, ale asi ten strach patří k prožitku umění. Zdalipak všichni zažívají taková kouzla? Kdyby se mohl se mnou dívat Jindřich, maminka, dalo by se s nimi totéž, co se mnou? Snad jim to budu umět říct, naznačit aspoň, i pro ně si musím pamatovat, a třeba je pohnu k cestě do Itálie. A vy, Michale, který jste desetkrát prožil Florencii a dvanáctkrát Řím, proč jste nám nikdy nic nepověděl? Ač možná pověděl, malíři mluví obrazy. Ale rozumíme? Hned po návratu musím k němu, snad poznám v jeho obrazech, co jsem dřív neviděla.

Zpráva

Hodnotil jsem vhodnost jedinců podle míry harmonie, již dosahovali vnímáním objektů v určených místech. S vybranou inteligencí se mi podařilo rychle splynout a díky zvláštním vnímacím schopnostem živých bytostí této planety mohu dosti přesně popsat zkoumaný jev.

Pro zkoumané objekty existuje odborný název OBRAZY. Odpovídají jen jedné z vnímacích možností zdejšího života. Patrně existuje analogie obrazů pro každou vnímací možnost, určitě vím jen o jedné, nazývá se HUDBA. U mé nositelky vyvolal tento objekt rovněž harmonické strukturování, avšak jiného druhu. Navrhl bych ji ke zkoumání, přestože není na mně, abych navrhoval. Leč zachovává se jen jako časová stopa, ve svém celku netrvá a nelze ji tedy zkoumat našimi způsoby. Nicméně je to zajímavý úkaz a zdejší život je při vši své nedokonalosti patrně daleko složitější, než jsme ochotni připustit.

Vnímání obrazů zprostředkovává jen jeden vnímací kanál, tzv. zrak. Přesto má výsledné vnímání charakter úplnosti, zřejmě i proto, že jde o vnímání trvalého, nončasového jevu v několika časových fázích. Prožil jsem to mnohokrát se svou nositelkou, napojen na její strukturu a využívaje jejích možností.

Zprvu se spolu s ní stávám tím, co znázorňuje objekt, barvou, konstrukcí, oblaky, lesem, řekami, zvířaty a květinami, jsme prudce vytvářeni v nesčetných podobách, existujeme ve fiktivním prostoru obrazu, ztotožnění s celkem i s každým detailem. Nepopsatelný pocit zmnožování vlastního bytí.

Další fáze nás vrátí do reálného prostoru, a náhle jako by objekt dosud nic nepředstavoval, dosud nic neznamenal. Začneme ho vytvářet, my, moje nositelka a já, prožíváme pochody, jimiž obraz vznikal, jako by se rodil teprve teď, naší účastí. Jako bychom ho sami byli vymyslili.

Konečně nastane syntéza předešlých fází. Vrací se zážitky vrůstání a zmnožování, ale jako bychom sami sobě byli zdrojem. Všechny prvky našich bytostí jsou v souladu, který sahá až k vlastnímu dávnému tvůrci, často přes tisíciletí, a obsahuje tzv. vděčnost, pojem dosud pro mne nejasný.

Výraz jakoby je v mém popisu jen z nedostatku vyjadřovacích možností. Celý prožitek je reálný a dá se později znovu vyvolat na základě představ, už bez původního objektu, samozřejmě v modifikovaném tvaru. Paměť, jistě; každá inteligence má paměť. Ale zde jde o velmi zvláštní paměť.

Poznámka ke zprávě

Soudím, že by stačilo zaznamenávat reakce zdejších inteligencí a od zkoumání objektů samých upustit. Jednak pro neúměrnou ztrátu energie (dokážu posoudit, jak jedince pověřeného tímto úkolem vyčerpá obklopit sebou objekt, rozložit ho na prvky, zakódovat je a na jiném místě opět složit), jednak pro nemožnost adekvátně objekty posoudit bez vnímavých schopností inteligence této planety a zejména bez jejího prožitku.

P. S. Objekty navržené k výzkumu jsem označil podle dohodnuté značkové stupnice.

Odpověď

Srovnáním s ostatními zprávami potvrzeno tvé pozorování. Systém výzkumu však nepodléhá tvé kontrole, nepřijímáme tedy připomínky. Pokračuj ve vyčleňování a označování objektů.

Vlak minul Benešov a mířil ku Praze.

Divoká tvořivá horečka opustila Sandru někde v Ravenně a nedala se znovu vyvolat, ani ve vzpomínce. Podaří se mi vůbec něco sdělit? Závrať probouzely zas už jen obrazy, jako kdykoliv dříve, listovala si v katalozích a přimýšlela barvy k černobílým reprodukcím. Jako by se nic neobyčejného nebylo stalo.

Přesto...

Něco nebývalého začalo ve Florencii, při pohledu na Tizianovu Venuši. Předtucha, že obraz zmizí, a nikdy jsem přece nemívala předtuchy. Nebo ne předtucha, ale strach, jaký s sebou nese pocit ohrožení? Všude na světě se ztrácejí obrazy, mizí kdovíkam, možná i Tizian... Ale z kabely trčí noviny se zamženou fotografií a jediným slovem pod ní: RUBATA. Ukradena. Ještě že u všech dalších obrazů byly ty předtuchy plané.

Konečně Praha. Po nástupišti přibíhá Jindřich, ukaž kufr.

„Nějaký těžký,“ usmívá se, hrozí jí prstem. „Obrazy?“
Nechápala.

„Mně se můžeš svěřit, neprozradím tě.“ Volnou paží kolem jejích ramen, spiklenecký tón. „Přiznej se, že sis vzala pár Leopardů jako suvenýr.“

„Ty máš nápady.“

Pobavený smích se v podchodu nezvykle rozlehl. „Kdo by tě nepodezíral? Ztratily se přesně ty obrazy, které tě nejvíc nadchly. Že tys aspoň těm zlodějům radila. Neošidili tě na podílu?“ Smál se, spokojen, že má Sandru zase doma, ale dívka se zachvěla.

„Co všechno se ztratilo? Víím jen o Tizianově Venuši.“

„Kdeco. Mělas štěstí, stihlas to v poslední vteřině.“

„Také...“ Zajíkla se, neměla odvalu to vyslovit.

„Samozřejmě. Botticelli prakticky všechen.“

Mlčela. Překvapena? Tušila jsem přece, že je vidím naposled. *Věděla*. Tísňivé vědomí spoluviny jí bránilo pohlédnout Jindřichovi do tváře. Do smějících se očí, protože on ji přece vůbec nepodezírá. Ale...

Bylo to zmatené, nesmyslné, zlý sen. Ze všech sil si přála probudit se ze spoluviny na krádežích, vždyť ten pocit nemá hlavu ani patu, musela bych vědět, kde jsou.

„Co nemluvíš? Tak moc tě to sebralo?“ Zdvihl jí tvář a

usmál se, chápavě, domlouvavě. „Já jsem z toho taky smutný. A kdybys viděla Michala, soptil oheň a slzy, div se z toho nerozstona. Víš co? Zajedeme k němu, bude rád. Vypovídá se z toho.“ Pohlédl na ni s účastí. „A ty taky.“

Vstupovala do ateliéru s rozpaky, až ji musel Jindřich popostrčit. S rozpaky? Ne. S výčitkami svědomí.

„Když já, Michale, já *věděla*, že je někdo ukradne. A nic jsem neřekla. Nikomu nic. Jako by bylo v pořádku, že se kradou obrazy.“ Zhroucena v křesle, přiznání nepřineslo úlevu.

Jindřich ji poslouchal ohromeně. Tohle děvče je moje Sandra? Nakonec se z toho pomátla!

Michala však zřejmě nová Sandra nepřekvapila. „Věděla, věděla. Když teď na to myslím, já to věděl taky. To nejlepší se vždycky ztratí. Šmejdy ne, ty jsou pořád k dispozici.“

Prudce obcházel ateliér, kroužil podél stěn s policemi, v nichž se všechna plátna neúčastně obracela ke stěnám. „Vůbec bych se nedivil, kdyby se vloupali i sem. Nakonec tu budu přespávat jako svůj vlastní anděl strážný.“ Strhl přitom hadr ze stojanu a Sandra zatajila dech.

Světlá kompozice, ale s temnými skvrnami, které ji po-leptaly vzrušením. Které jí daly nový smysl, zneklidňující a výstražný.

Michal pozoroval dívku se zadostiučiněním a vztek i lítost se v něm tavily do odvahy. Usmál se. „Už jen pár tahů,“ řekl. „Myslím, že teď na to mám tu pravou náladu.“

Jindřich šel za plentu uvařit kávu, ne, Sandra se nezbláznila, ani Michal. Jen mají oba něco posunuto v hlavách, stejným směrem. Rozumějí si. Kdyby Michalovi nebylo šedesát a kdyby Sandra nechodila se mnou... Utrhl pelyňkový výhonek své myšlenky. Ostatně i mně se líbí obrazy, proč ne? Jen bych rád jednou některý viděl Sandřinýma očima.

Dívka zatím sledovala dotyky štětce s uctivou nábožností, Michalovými prsty nanášela stíny, roztírala bělobu, až se jí zlehka dotkla florentská závrať. Znovu se účastnila tvoření světa.

Dodatek ke zprávě

Ukazuje se, že některé bytosti v sobě koncentrují schopnost vytvářet harmonizační objekty. Sledoval jsem závěrečnou část takového vytváření, má nositelka se podílela formou vnímání. Navenek se tvůrce neliší od ostatních jedinců, uvnitř patrně ano. Rád bych s ním na čas splynul, abych poznal jeho struktur. Mohu dostat tento doplňující úkol?

Odpověď

Tvá zpráva je totožná se zprávami jiných. Zvláštní úkol byl uvážen a přidělen. Výsledek je negativní, neshledána podstatná odlišnost. Podrobnosti v celkové závěrečné zprávě po návratu.

„Kam tedy chceš jít, když prší?“ Jindřich byl rozladěn. Co je se Sandrou? Jako by mu ji byl někdo v Itálii vyměnil. Nedůtklivá, hádavá. Předpojatá a lítostivá. Vztahovačná. Kdyby se nebál už jen toho slova, řekl by hysterická. „Přece si nesedneme do kavárny jako hloupí měšťáci, co nemájí fantazii na nic lepšího.“

„Nosím jim smůlu,“ řekla zarytě a rozložila noviny. Veliké kapky je rychle měnily v houbovitý cár, číst se nedalo. Věděl však, co mu ukazuje.

„Náhoda.“ Znovu se pokusil o veselý tón. Zdolá Sandřinu utkvělou představu dobrou náladou, když vyvrátit ji nedovede?

„Jistě. Všechno je náhoda.“ Cítila, že se chová nemož-

ně, Jindřich za nic nemůže a chce jí pomoci, ale když je to tak strašné. A přitom nesmyslné, úplně bláznivé. „Jak se mi nějaký obraz jen trochu víc líbí, do týdne je pryč. Vidíš?“ Mokrým prstem protrhla nasáklý papír. „Minulou neděli odcizili neznámí pachatelé z galerie na Hluboké Adoraci z roku 1380 a Madonu se svatou Kateřinou a Markétou z roku 1360. V pátrání se pokračuje.“ Jen se rozplakat.

„Jenže i já jsem chtěl na Hlubokou, učit se dívat na gotiku, vzpomeň si.“ Dovolí mi vzít na sebe kousek její pomyšlné viny?

„Ano. Ty dva obrazy se ale líbily mně, ne tobě. A kvůli mně je teď už nikdo neuvidí.“ Vecpala noviny do koše na odpadky a chytla ho za rukáv. „Pojďme do Orionky.“

Vzpouzel se. Jde o náhodu, o nic jiného, i když o divnou náhodu, nepřijemnou, děsící. Moje Sandra přece nečaruje! A snad ji přesvědčí aspoň jedno porušení té zákonitě se tvářící náhody. Nepochyboval, že takové porušení co nevidět nastane. „Slíbilas mi předvést van Gogha, Zelné obilí. Chci je vidět, i ty chceš, nekrůť hlavou. Pojď.“

Chvíli ji skoro vlekla, pak se vzdala. „Zelené obilí ukradnou,“ řekla mechanicky, ale vábilo ji. Ale hlavně to chtěla zkusit, pokaždé znovu zkusit, jestli smůla platí, jestli ještě funguje její moc uřknout obrazy, jako by zvráceně toužila, aby se ztrácely. Nerozuměla si.

Ostatně nutkavých tíhnutí bylo víc. Včera například celý večer listovala učebnicemi, věděla, že chce, musí něco najít, jen jí nebylo jasné, co hledá. Nějaké určení, definici. Výklad. Zařazení. Formy života, napadalo ji co chvíli a namátkou rozevírala biologii a zklamaně ji opět zavírala, ne, to není ono, jiná forma není? Jen rostliny, hmyz, zvířata, lidé? Fyzikální formy hmoty, snad. A definici látky, částice, pole. Strávila nad tím hodiny, a proč? Někdo to potře-

buje vědět a já mu mám najít vysvětlení... Čeho? Komu? Nicméně definice pole asi stačila. Nutkavý stav pominul a mohla si jít lehnout, kupodivu spokojená, jako by dobře splnila úkol.

„Neboj se, dají si pozor,“ uklidňoval ji hoch, to už jsme v galerii? „Podívej se, co je tu hlídačů?“

Třásla se. „To nic neznamená. Nečetls? V Mnichově zmizelo Lippiho Zvěstování a Dürerovi Čtyři apoštolové. A kdo je odnesl? Hlídač.“

„Každý dozorce nekrade.“

„A nejsou tu fotobuňky,“ pokračovala, jako by nebyl nic řekl, „jistě tu ještě nejsou. Mnichovského dozorce odhalila fotobuňka.“

„Londýnského také. Za chvíli je všechny pochytají. Aspoň vidíš, že se neztrácí jen to, co uhraneš. A zvedni hlavu. Cos mi o tom Obilí chtěla povědět?“

Usilovně hleděla na koberec. Stáli před jediným pražským van Goghem, a má ho obětovat?

Ale nedalo se to vydržet. Pomalu sunula pohled zdola po stěně a přes rám, závan jarního větru a klasy až ve tváři. Přitiskla se k Jindřichovi. „Já ti nic neumím říct. Bojím se.“

Otočil k sobě její tvář, vypadala, jako by proplakala půl života. I já se začnu bát? Ohlédl se po dozorcí, upozornit ho, varovat. Mlčel však. Může snad říci, dávejte pozor na tenhle obraz, za pár dní ho někdo bude chtít ukrást? Možná kdyby Michal, vyhověli by mu, znají ho, nedivili by se, nebo aspoň ne tolik.

Souhlasila. A hned do budky, vytočit číslo.

Michalův hlas byl burácení. Nářek. Nerozuměli, co se stalo, mezi kletbami trčela jen jednotlivá slova, neštěstí, spiknutí, potrestat, rozjeli se k němu.

„Zmizela!“ uvítal je.

„Uklízečka?“ nepochopil Jindřich, ateliér byl jako před úklidem týdny odsouvaným.

„Kompozice!“ věděla však Sandra a klesla na židli. Ano, Světlá kompozice se mi líbila. Nejvíc ze všech Michalových děl.

Ale Michal pohlédl na synovce s náhlou jasnozřivostí.

„Uklízečka,“ zařval. „Nikdo jiný se sem nemohl dostat, zámek je v pořádku.“ Otevřel dveře do chodby: „Paní Hronková, nahoru!“

Zdola se ozvalo bázlivé hned a všichni tři jí vyšli naproti, Michal s nadějí, Sandra s obavou a Jindřich se studem, stará žena, čtyřicet let nic nevzala a teď takové nařčení... Sotva se však na ni podíval, bylo mu jasné, že to byla ona.

„Mistře,“ bědovala, „mě snad už čeká jen ten kriminál.“

„Kam jste dala Kompozici?“ Michal napětím sípal.

„Na dvůr.“

Malíř se beze slova vrhl ze schodů, ale tenký hlásek paní Hronkové ho zastavil.

„Už tam není.“

„Tak kde je?“ Bledost vystřídala zamodralá červeň a Sandra si strnule myslila: Raní-li ho mrtvice, bude to moje vina.

Paní Hronková spustila paže v bezmocném gestu a pohybem hlavy pozvala všechny do svého bytu. Opřeno o skříň tam stálo plátno, čistě bílé, jako by je byl někdo právě napjal na rám.

„Než jsem si ohřála meltu, zbylo tam jen tohle.“ Po tvářích jí klikatě stékaly slzy a zabránily Michalovi vybuchnout.

„Najdeme ji, strýčku,“ ozval se Jindřich konejšivě, ač už měl těch nesmyslů s obrazy právě dost. „Tolik lidí tudy neprojde...“

„Nech si to,“ utrl se Michal a vzal do ruky rám. Otočil

jej a s ukazováčkem na svém razítku hrozivě vykročil k ženě. Ustoupila.

„Komu jste půjčila klíč? Mluvte!“

Vrtěla hlavou. „Nahoře nikdo nebyl. Jen mě napadlo, a nevím proč, nikdy to přece nedělám, když už je ten obrázek hotový, že by měl pěkně vyschnout na čerstvém povětrí. Sem nikdo nepřijde, pohlídám ho a donesu zas nazpátek...“

„A někdo si zažertoval a vyměnil ho.“

„Za mé vlastní plátno.“ Michal byl rozlícen. „Už jsem ti říkal, abys dal pokoj. Do všeho se pleteš a ničemu nerozumíš.“

Ze slov čišelo a Jindřich v nich cítil pohrdání. Čím si je zasloužil? Chtělo se mu utéci. A už se nikdy nesejít ani se strýcem, ani se Sandrou, ještě mě nakazí svým blázněním.

„A vůbec, nosit mi obrazy na povětrí!“ Malíř si poklepal prstem na čelo a uklízečka se všecka schoulila.

„Já nevím, co mě to chytlo. Taky se tomu divím, věřte mi. A neřekla bych, že někdo plátno vyměnil. Jen je umyl.“ Nejistý tón, ale přesvědčena.

„Seškrábal, ne? A za pár minut!“

„Já zavolám policii,“ nabídla se, ale malíř jen mávl rukou. Vzal prázdné plátno a zvolna stoupal do schodů, za ním Sandra, nakonec Jindřich, který nevěděl, jak odejít, a nejraději by byl vzal zpět celé dnešní odpoledne. Žádný van Gogh, žádné telefonování strýci. Sedět v Orionce a pít kávu. Hloupé? Ale bez problémů.

Když se večer vraceli, řekl to Sandře. Kývla, nic jiného jsem přece nechtěla, to tys mě přemluvil.

Pohádali se.

Poprvé se pohádali, pro nic, ani si nedomluvili další schůzku.

Doma Sandra nedokázala předstírat pohodu, zoufalá ze

zmizení Kompozice, týraná nesmyslnými výčitkami svědomí. Vymluvila se na bolení hlavy a šla si lehnout, zapila neuralgen a zabořila tvář do polštáře! Usnout!

Neusínala. Nebo spíš se stále probouzela z nezvyklého polosnu. Prášek působil zcela nepředvídaně, neuralgen proti výčítkám svědomí? Zasmála se, krádežím je konec! Byl to omyl a nepokračuje se.

Odkud to vím? Ale nepídila se po vysvětlení.

Dva úlevné, klidné dny. Ve středu však stačilo nahlédnout do novin a všechen starý neklid na ni znovu spadl. Banda lupičů, obratní a zřejmě dobře zaplacení, identifikováni podle snímků pořízených fotobuňkami. Kde jsou obrazy, nevědí; označili sice několik míst, kam je údajně uložili, police tam však našla jen čistá plátna beze stop použití. Nevědí, pro koho pracují! Nedostali žádnou odměnu za spoluúčasť. Z Ermitáže zmizelo Vlaminckovo Město na břehu jezera, z Národního muzea ve Stockholmu... Lavina.

Jindřich na ni čekal, noviny v ruce, s úsměvem, jako by měli smluvenu podvečerní procházku.

„Vidíš, že to nezávisí na tobě.“ Podával jí Večerní Prahu.

„Ne jenom na mně, ale *také* na mně. Michal...“ Zmlkla. Chci se hádat?

„Navedla jsi uklízečku?“ Lehký tón se nepodařil, ale dívka stejně nereagovala.

„Na tolika místech zároveň,“ vzdychla. „Zloději se neznají, nevědí, kde jsou obrazy...“ Sběrka pomatenců?

„Nevěřím, že nevědí.“

Sandra váhá. „Já... věřím. Třeba opravdu nevědí. Třeba jen dostali rozkaz. Jako já.“ To jsem neměla vyslovit!

„Jaký ty jsi dostala rozkaz? Od koho?“ Neměl jsem za ní chodit, ještě z ní ztratím rozum. Usmívat se zapomněl.

„Nevím.“

„To máš z těch obrazů.“ Mlčela, snad na souhlas. Zadíval se na ni, pozorně, ne, nevypadá na šílence. Jen dráždí. „Fakt jsi podobná Botticelliho Primaveře, ale proto jsi klidně mohla zůstat Sašou. Tvůj nápad je dobrý leda k tomu, aby si kdekdo myslil, že chodím s cizinkou.“ Stále mlčela, vnímá mě vůbec? Popuzen náhlým matným pousmáním na její tváři, přestal vážit slova. „Nakonec se mnou chodíš jen proto, abych tě vzal občas ke strýci. Nesháníš náhodou protekci na Akademii?“

Zavrtěla hlavou, neuražena, vždyť skutečně si Jindřicha všimla jen pro jeho jméno, že je synovcem malířovým. Potom ovšem... ale to teď není důležité, jde o obrazy.

„Už nebudou mizet mou vinou,“ rozhodla se, „nikdy se na žádný obraz nepodívám.“

Chvíli na ni ohromeně zíral, jako by se mu před očima proměnila v soba.

„Musíš k psychiatrovi.“

Zpráva s výstrahou

Jako přímý svědek situace, kterou vyvolal výzkumný zásah, žádám, aby byl další výzkum zastaven. Nedodržuje se při něm základní zákon našeho světa, který zní PROSPÍVAT ŽIVOTU. V aplikaci na výzkum pak NEMĚNIT ŽIVÉ BYTOSTI CIZÍCH PLANET.

Dodržovat Etno zákon je věcí nás všech, jsem tedy právě tak odpovědný jako vedení výzkumu. Pokládám za svou povinnost upozornit vás, že náš výzkum mění živé bytosti této planety, a to nejen tím, že je ochuzuje o harmonii zřejmě neshodně získávanou. Na náš účet spadají i důsledky oslabení nebo ztráty harmonie, bytosti mění svou vnitřní strukturu, stávají se méně schopnými příznivých kontaktů s jinými jedinci. Čím více klesá obecná hladina

harmonie na planetě, tím méně jsou její obyvatelé sami sebou, tím jsou vzdálenější té větve dokonalosti, která se koncentruje v umělcích a přenáší kód harmonie na ostatní, po generace, po staletí. Je to něco, co celý jejich rod váže k sobě a co by se tedy nemělo uvolňovat. Zdejší bytosti mají i jiné schopnosti, intelektové, ale v tom ještě nedospěli tak daleko jako většina obyvatel jiných planet. Jen harmonizační objekty jsou pro ně specifické, a ty jim bereme.

Neúčastním se. A nebude-li výzkum ihned zastaven, začnu jej rušit. (Zprávy ostatních členů výpravy spojených s nositeli jsem se naučil zachycovat.)

Odpověď

Srovnáním se zprávami jiných účastníků výzkumu shledány uváděné změny živých bytostí této planety nepodstatnými.

Jsi-li unaven, uvolni se na jednu časovou jednotku ze svého nositele. Uděluje se ti mimořádná zdravotní dovolená.

„Co mi to provádíte, nešťastnice?“ Jiroudek přistrčil Sandře pásek až k očím, ale jako by neviděla.

Znovu s ním pooděšel k oknu, vraštil čelo, něco si brumlal a chvílemi vrhl na dívku krátký, podezíravý pohled. Snažila se upamatovat, nač se ptal, musel se na něco ptát, když se takhle tváří. Spala jsem? Skoro ještě zachytila stopy nějakého snu, barevného, líbezného... Jenže hodiny ukazují tři, to znamená odpoledne.

Úkosem pohlédla na šéfa, proč ji nevbudil, usnula-li? Nebo měl vedle poradu? Neví, že jsem spala? Usnout ve výpočetním středisku!

„Tak co? Pro koho provádíte výpočty za mými zády?“

Lekla se, to bych si nikdy nedovolila! Ale měla bych mu říct, co se mi zdálo. Měla bych...

„Zdálo se mi o obrazech,“ řekla, dříve než stačila zamítnout ten nepřičetný nápad. Vyprávět šéfovi, co se mi zdálo. Co se mi zdálo v pracovní době! Nicméně pokračovala, sama ze sebe nešťastná. „Třeba se podaří chytit zloděje při činu. Vypočítala jsem pravděpodobný výskyt loupeží. Opakuje se to v sériích a snad by bylo možné zabránit...“ Bože, já si vymyslím! Vždyť o tom nic nevím. Styděla se. Teď, teď pochopí, jaké plácám nesmysly, a rozkřikne se.

Schoulila se při představě jeho rozčileného hlasu, ale mlčel. Jen se na ni zkoumavě díval, až jí to vehnalo červeň k očím. Zavrtěl hlavou, znovu se zahloubal do pásku.

„Sedmadvacet,“ luštil. „Vatikán dvacet, Louvre dvacet, Prado dvacet, Metropolitan Museum šestnáct třicet...“ Přikročil k ní. „Tak vy tvrdíte, že sedmadvacátého se bude krást v Římě, v Paříži a v Madridu v osm večer a v Novém Yorku v půl páté odpoledne.“ Poklepal si na čelo.

„Mělo by se to zkusit.“ Důtklivý, naléhavý hlas. A nevěděla, proč v té komedii pokračuje.

„Jo. Sedmadvacátého je pozítří. Mám zalarmovat mezinárodní policii?“ Skoro jako by to bral vážně.

„Aspoň telegramy galeriím.“ Prosba.

„Zbláznila jste se? Ještě nás nařknou ze spolupráce a vezeme se v tom. Nehledě k tomu, že je to nesmysl. Jak jste na to přišla? Odkud máte podklady? Kde jste vzala...“ Mávl rukou. „Ještě na mě přijďte, abych vám podepsal cizinu. Čtrnáct dní nejíte, nespíte, jen lítáte po galeriích, až vám to sedne na mozek.“

„Ale když oni je ukradnou.“ Skoro s pláčem. „El Greků je už tak málo, a teď i ten zbytek, Pohled na Toledo v New Yorku, Ukřižování v Paříži, Zmrtvýchvstání v Madridu...“ Zmateně zmlkla. Jak vím, že se ztratí právě El Grekové?

„Poslyšte,“ zaváhal, avšak po chvílce pokračoval, hlasem až příliš ohleduplným. „Jděte domů, já už si tu uklidím a ráno, ráno si skočte k lékaři.“

Šla.

A jako by netrefila, najednou stála před poštou. Telegramy galeriím, vystalo jí v hlavě, Jiroudek pro to nic neudělá, tak abych sama...

Poručila si přejít na druhou stranu ulice. Neohlížet se k poště. Vážně musím k lékaři, i Jindřich už mě tam posílal. Co se mnou je?

Kupodivu to nebyl nepříjemný stav. Jen udivující. Skličující, protože nevěděla, odkud se berou nutkavé nápady. A zároveň se v nich poznávala, ano, zachraňovat obrazy, to je nejpřiměřenější činnost pro mne. Nic jiného bych nedělala raději. Jen poslechnou-li mě. Sedmadvacátého...

Jak to vím?

Jak jsem věděla ve Florencii, že se musím znovu jít podívat na Botticelliho Primavera, abych si ji důkladně prohlédla, než zmizí? Jak jsem věděla v Římě, že Caravaggiův Nemocný Bacchus dlouho nevydrží? Jenže tenkrát mě vůbec nenapadlo chtít něčemu zabránit. Proč až teď?

Doma sáhla po neuralgenu, ale neúčinkoval. Ani druhá tableta neoslabila úporný, nesnesitelný tlak, nutkání alespoň zvednout telefon a sdělit své informace pražské polici, aspoň to. Na třetí tabletu si netroufla, a aby odolala pokušení, vyhodila celou krabičku.

Jindřicha odbyla. Až osmadvacátého zavolej, není mi dobře. Chvíli se přeli, telefon mírnil hádku v dohadování, nic ti není vhod, stává se z tebe neurotička, nikdy jsi taková nebyla.

„Když se ti to nelíbí, nemusíme se scházet. Stejně mě podezíráš, že s tebou chodím jen kvůli Michalovu malování.“

„Ale Sandro, tomu bys věřila? Co tě změnilo? Nakonec si ani neuvědomuješ, jak jsi jiná.“

„Uvědomuji.“ A po dlouhém tichu: „Kdybys věděl, kdy a kde se bude krást, upozornil bys policii?“

„Samozřejmě. Ale nevím to.“

„Já to vím.“

„Nesmysl. Nemůžeš to vědět.“

„Vím, že nemohu.“

„No tak. Nemysli už na to.“

„Ale já přesto vím. Jen nemám odvahu. Vysmějí se mi, vid.“

„Nevíš nic, Sandro. Jak bys mohla? Jsi ve spojení se zloději?“

„Ano.“ Úlek. „Totiž ne. Nezlob se, Jindřichu, já asi... Máš po ruce tužku?“

„Mám, ale...“

„Tak piš. Sedmadvacet, dvojtečka. Vatikán dvacet, Louvre dvacet, Prado dvacet, Metropolitan Museum šestnáct třicet.“

„Co to znamená? Sandro, poslyš...“

„Krádeže. Osmadvacátého se to dovíme. A jestli... ať už se to splní nebo ne, k tomu psychiatrovi půjdu.“

„Jdi hned. Hned zítra, Sandro.“ Úzkost tlumená vzdáleností. Sandřina úzkost, jsem nemocná, blouzním.

Pro jistotu teploměr, ale jen 36,2. Bolest hlavy. Nutkání vytočit číslo policie. Naléhat. Zachraňte obrazy, nepusťte, aby zmizely, jinak nám zanedlouho nezbude v galeriích žádné významné dílo. A nejen v galeriích, i Michalovi se přece ztratil obraz, Světlá kompozice se vzrušujícími temnými skvrnami.

„Ty už spíš?“ Matka otevřela dveře jejího pokoje.

„Ne, jen mě bolí hlava.“

„Neuralgen?“